Lietas Nr. A420212124
A42-00378-25/9
ECLI:LV:ADRJRIT:2025:0717.A420212124.8.S

Administratīvā rajona tiesa

Rīgas tiesu nams

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2025.gada 17.jūlijā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Lolita Andersone,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru/Persona A/ tiktu piešķirta invaliditātes pensija.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /Persona A/ vērsās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – aģentūra) ar 2024.gada 28.februāra iesniegumu, kurā lūgts piešķirt invaliditātes pensiju no 2024.gada 26.februāra, norādot, ka no 2015.gada līdz 2019.gadam viņam ir apdrošināšanas periodi Apvienotajā Karalistē.

Ar aģentūras Starptautisko pakalpojumu nodaļas 2024.gada 26.marta lēmumu Nr.24/779430 (turpmāk – sākotnējais lēmums) pieteicējam atteikts piešķirt invaliditātes pensiju, jo nav nepieciešamā apdrošināšanas stāža.

Nepiekrītot minētajam lēmumam, pieteicējs iesniedza apstrīdēšanas iesniegumu.

Ar aģentūras 2024.gada 21.jūnija lēmumu Nr.24/1488710 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) atstāts negrozīts sākotnējais lēmums. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[1.1] Saskaņā ar tiesību normām pieteicējam kā Latvijā dzīvojošai personai tiesības uz Latvijas invaliditātes pensiju varēja rasties, ja ir noteikta invaliditāte Latvijā un viņa apdrošināšanas stāžs ir vismaz trīs gadi, kā arī ir izpildījušies visi citi nosacījumi. Pieteicējam ir noteikta invaliditāte Latvijā.

[1.2] Apvienotās Karalistes kompetentai iestādei tika nosūtīts lūgums sniegt informāciju par apstiprināto apdrošināšanas stāžu šajā valstī un par tiesībām uz pakalpojumu Apvienotajā Karalistē. 2024.gada 6.jūnijā no kompetentās iestādes tika saņemta informācija par apdrošināšanas stāžu Apvienotajā Karalistē, taču, atkārtoti pārbaudot informāciju, redzams, ka pieteicējam tāpat nevarētu noteikt tiesības uz Latvijas invaliditātes pensiju stāža summēšanas rezultātā, jo Latvijā uzkrātais apdrošināšanas periods ir mazāks par tiesību normās noteikto vienu gadu, t.i. ir tikai seši mēneši.

[1.3] Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.883/2004 par sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanu (turpmāk – Regula Nr.883/2004) 6.pants nosaka, ka citās Eiropas Savienības dalībvalstīs uzkrātais apdrošināšanas stāžs tiek ņemts vērā, tikai nosakot tiesības uz pensiju. Regulas Nr.883/2004 52.panta 5.punkts paredz, ka Latvijas pensija tiek aprēķināta tikai par Latvijas apdrošināšanas stāžu, saskaņā ar Latvijas Republikas

tiesību aktiem. Regulas Nr.883/2004 57.panta 1.punkts nosaka, ka neatkarīgi no 52.panta 1.punkta b) apakšpunkta dalībvalsts iestādei nav pienākuma piešķirt pabalstus attiecībā uz periodiem, kas izpildīti saskaņā ar tiesību aktiem, kurus tā piemēro, un kurus ņem vērā, kad iestājas apdrošināšanas gadījums, ja minēto periodu ilgums ir mazāks par vienu gadu.

[1.4] Ņemot vērā iepriekš minēto, nav pamata pieteicējam noteikt tiesības uz invaliditātes pensiju, Apvienotās Karalistes sniegtā informācija par apdrošināšanas stāžu neietekmē pieņemto sākotnējo lēmumu.

[2] Pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu, kurā norādīja, ka viņam ir apdrošināšanas periodi Apvienotajā Karalistē. Pieteicējam ir piešķirta invaliditāte. No 2024.gada 12.februāra pieteicējs nav saņēmis invaliditātes naudu, bet tā uzkrājas. Pieteicējs atrodas ieslodzījumā. Pieteicējs Latvijā ir nostrādājis sešus mēnešus, tādēļ uzskata, ka viņam pienākas kaut vai daļēji saņemt invaliditātes grupas naudu.

[3] Aģentūra paskaidrojumā norāda, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms, atsaucoties uz pārsūdzētajā lēmumā minētajiem argumentiem. Papildus aģentūra paskaidro, ka pieteicējam kopējais apdrošināšanas stāžs ir divi gadi, ko veido: 1) seši mēneši Latvijā uzkrātais apdrošināšanas stāžs; 2) viens gads seši mēneši – Apvienotajā Karalistē uzkrātais apdrošināšanas stāžs. Pieteicējam nav tiesību uz invaliditātes pensiju gan tāpēc, ka pieteicējam Latvijā uzkrātais apdrošināšanas stāžs ir mazāks par 1 gadu, gan tāpēc, ko kopējais apdrošināšanas stāžs ir mazāks par 3 gadiem.

[4] Pieteicējs iesniedza tiesā papildus paskaidrojumus, kuros norādīts, ka pieteicējs strādāja Apvienotajā Karalistē no 2015.gada 20.septembra līdz 2021.gada 5.aprīlim. Pieteicēja darba stāžs ir pietiekams invaliditātes pensijas piešķiršanai. No aģentūras iesniegtā dokumenta redzams, ka pieteicējs bija nodarbināts Apvienotajā Karalistē 212 nedēļas, nevis 78 nedēļas. Uz to brīdi, kad pieteicējs strādāja un maksāja nodokļus Apvienotajā Karalistē, tā bija Eiropas Savienības sastāvā. Aģentūra sniedza nepatiesu informāciju, ka Apvienotā Karalistē pieteicējs ir nostrādājis tikai vienu gadu un sešus mēnešus, Latvijas Republikā seši mēneši un kopējais apdrošināšanas stāžs ir divi gadi. Aģentūras Pensiju metodiskās vadības daļa ir sniegusi informāciju, ka pieteicēja apdrošināšanas stāžs Apvienotā Karalistē ir lielāks par trīs gadiem.

[5] Aģentūra papildu paskaidrojumā norāda turpmāk minēto.

[5.1] Aģentūra paskaidrojumā norādīja tikai uz pieteicēja iemaksu-nodarbinātības periodiem, kas ir 78 nedēļas. Attiecībā uz pieteicēja citiem apdrošināšanas stāža periodiem Apvienotajā Karalistē aģentūra papildus paskaidro, ka pieteicēja apdrošināšanas stāžu veido visi Apvienotās Karalistes apstiprinātie periodi, kas uzskaitīti aģentūras Pensiju metodiskās vadības daļas 2024.gada 13.decembra vēstulē Nr.11-4/41623. Minētajā vēstulē tika sniegta atbilde uz pieteicēja iesniegumu, norādot, ka atbilstoši Apvienotās Karalistes kompetentās iestādes atsūtītajā dokumentā (SED) P5000 apstiprinātajiem pieteicēja obligāto iemaksu-nodarbinātības periodi un pielīdzinātie periodi ir no 2015.gada 20.septembra līdz 2021.gada 5.aprīlim, kas kopā ir vairāk par 3 gadiem.

[5.2] Lai arī pieteicējam apdrošināšanas stāžs Apvienotajā Karalistē ir lielāks par trīs gadiem, pieteicējam nav tiesību uz invaliditātes pensiju tāpēc, ka Latvijā uzkrātais apdrošināšanas stāžs ir mazāks par vienu gadu un tas netiek summēts ar pieteicēja apdrošināšanas stāžu Apvienotajā Karalistē, jo tas ir saskaņā ar Regulas Nr.883/2004 57.panta 1.punktā noteikto, ka neatkarīgi no 52.panta 1.punkta b) apakšpunkta (par proporcionālo pabalstu) dalībvalsts iestādei nav pienākuma piešķirt pabalstus attiecībā uz periodiem, kas izpildīti saskaņā ar tiesību aktiem, kurus tā piemēro, un kurus ņem vērā, kad iestājas apdrošināšanas gadījums, ja minēto periodu ilgums ir mazāks par vienu gadu, t.i., šajā gadījumā netiek piemērota apdrošināšanas periodu summēšana.

[6] Pieteicējs papildus paskaidrojis, ka viņš lūdz piešķirt invaliditātes pensiju, nevis pabalstu. Aģentūras sākotnējā paskaidrojumā norādītais par apdrošināšanas stāža apmēru Apvienotajā Karalistē atšķiras no aģentūras Pensiju metodiskās vadības daļas 2024.gada 13.decembra vēstulē un vēlāk aģentūras papildu paskaidrojumā norādītā.

[7] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma $112.^{1}$ panta pirmo un ceturto daļu pirmās instances tiesā administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā, izņemot, ja lietas izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē lūdzis pieteicējs.

Pieteicējs lūdzis lietas izskatīšanu rakstveida procesā. Tiesa atzīst, ka lietā esošie pierādījumi ir pietiekami lietas izskatīšanai rakstveida procesā. Ievērojot minēto, administratīvā lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Lietā izšķirams jautājums, vai konkrētajā gadījumā pastāv tiesiskie un faktiskie priekšnoteikumi pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanai, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirta invaliditātes pensija.

[9] Atbilstoši likuma "Par valsts pensijām" 1.panta 1.punktam apdrošināšanas stāžs ir pilnos gados izteikts laika periods, kurā sociāli apdrošinātā persona pati veikusi sociālās apdrošināšanas iemaksas vai par to veiktas vai bija jāveic sociālās apdrošināšanas iemaksas.

Saskaņā ar likuma "Par valsts pensijām" 3.panta pirmo daļu tiesības uz valsts sociālās apdrošināšanas pensiju (valsts pensiju) saskaņā ar šā likuma nosacījumiem ir Latvijas teritorijā dzīvojošām personām, kas bijušas pakļautas valsts obligātajai pensiju apdrošināšanai.

Likuma "Par valsts pensijām" 9.pants noteic, kādi periodi veido valsts pensijas piešķiršanai nepieciešamo apdrošināšanas stāžu, norādot, ka valsts pensijas apmērs ir atkarīgs no apdrošināšanas stāža, kurā ieskaitāmi mēneši, kuros veiktas vai bija jāveic apdrošināšanas iemaksas attiecīgajam sociālās apdrošināšanas veidam.

Savukārt likuma "Par valsts pensijām" 10.pants noteic, ka apdrošināšanas stāžu apliecina aģentūrā uzkrātie dati, kas pierāda apdrošināšanas iemaksu izdarīšanu.

Saskaņā ar likuma "Par valsts pensijām" 14.panta pirmo daļu pirms šā likuma 11.pantā noteiktā vecuma sasniegšanas tiesības uz invaliditātes pensiju saskaņā ar šo likumu ir apdrošinātajām personām ar apdrošināšanas stāžu, kas nav mazāks par trim gadiem, ja tās atzītas par invalīdiem.

[10] Lietā nav strīda, ka pieteicējam ir noteikta invaliditāte.

No lietas materiālos esošās aģentūras sociālās apdrošināšanas informācijas sistēmas (SAIS) izdrukas (*lietas 58.lapa*) izriet, ka pieteicējam invaliditātes 1.grupa piešķirta no 2019.gada 26.augusta un ar atkārtotiem Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas (turpmāk – VDEĀVK) slēdzieniem tā noteikta līdz 2026.gada 25.februārim.

Aģentūra, pamatojoties uz pieteicēja iesniegumu un VDEĀVK slēdzienu, no 2019.gada 26.augusta pieteicējam piešķīra un izmaksāja valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu invaliditātes gadījumā, pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai personai ar invaliditāti un pabalstu personai ar invaliditāti, kurai nepieciešama kopšana. Saskaņā ar VDEĀVK 2024.gada 14.februāra slēdzienu no 2024.gada 26.februāra vairs nav noteikta medicīniskā indikācija invalīda īpašas kopšanas nepieciešamībai, tāpēc pieteicējam nav tiesību saņemt kopšanas pabalstu.

Pieteicējam joprojām ir piešķirts Pabalsts un pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai, bet tā izmaksa no 2024.gada 6.decembra ir pārtraukta, pamatojoties uz Valsts sociālo pabalstu likuma 20.panta pirmās daļas 1.punktā noteikto, ka regulāri izmaksājamo valsts sociālo pabalstu izmaksu pārtrauc uz laiku, kamēr pabalsta saņēmējs atrodas ieslodzījuma vietā un viņa uzturēšanos tajā pilnībā vai daļēji apmaksā valsts.

[11] No aģentūras informācijas par pieteicēja iemaksām 2018.gada septembrī, oktobrī, novembrī un 2019.gada februārī, maijā, jūnijā saskaņā ar aģentūras 2024.gada 25.marta izziņu Nr.24/772650 "Par apdrošinātās personas iemaksām līdz 01.2024." (*lietas 59.-60.lapa*) secināms, ka pieteicēja apdrošināšanas stāžs Latvijā ir seši mēneši.

Tā kā pieteicēja lietā ir informācija par apdrošināšanas periodiem Apvienotajā Karalistē, ir piemērojami arī Regulas Nr.883/2004 nosacījumi.

Regulas Nr.883/2004 2.panta 1.punkts paredz, ka šī regula attiecas uz dalībvalstu piederīgajiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuri ir pakļauti vai bijuši pakļauti vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem.

No lietas materiāliem redzams, ka aģentūra Apvienotās Karalistes kompetentajai iestādei nosūtīja lūgumu sniegt informāciju par apstiprināto apdrošināšanas stāžu un par tiesībām uz pakalpojumu šajā valstī. Lietas materiālos atrodas P5000 forma "Apdrošināšanas/dzīves vietas periodi", kuru aģentūra nosūtīja Apvienotajai Karalistei un P5000UK forma, kuru saņēma no Apvienotās Karalistes kompetentās iestādes (*lietas 65.-71.lapa*).

Pārsūdzētais lēmums pieņemts, pamatojoties uz Regulas Nr.883/2004 57.panta 1.punkt, kas noteic, ka neatkarīgi no 52.panta 1.punkta b) apakšpunkta (par proporcionālo pabalstu) dalībvalsts iestādei nav pienākuma piešķirt pabalstus attiecībā uz periodiem, kas izpildīti saskaņā ar tiesību aktiem, kurus tā piemēro, un kurus ņem vērā, kad iestājas apdrošināšanas gadījums, ja minēto periodu ilgums ir mazāks par vienu gadu.

Tā kā pieteicējam Latvijā uzkrātais apdrošināšanas periods ir mazāks par tiesību normās noteikto vienu gadu (pieteicēja apdrošināšanas stāžs Latvijā ir seši mēneši), šajā gadījumā netiek piemērota apdrošināšanas periodu summēšana.

Ievērojot iepriekš minēto, tiesa secina, ka aģentūra pamatoti pārsūdzētajā lēmumā norādīja, ka tādējādi pieteicējam nevar noteikt tiesības uz Latvijas invaliditātes pensiju stāža summēšanas rezultātā un Apvienotās Karalistes sniegtā informācija par apdrošināšanas stāžu neietekmē minēto.

[12] Pieteicējs norādīja, ka aģentūras Pensiju metodiskās vadības daļa viņam ir sniegusi informāciju, ka pieteicēja apdrošināšanas stāžs Apvienotā Karalistē ir lielāks par trīs gadiem. Līdz ar to pieteicēja ieskatā viņa darba stāžs ir pietiekams invaliditātes pensijas piešķiršanai.

Lietas materiālos atrodas aģentūras Pensiju metodiskās vadības daļas 2024.gada 13.decembra vēstule Nr.11-4/41623 (*lietas 98.lapa*), kurā pieteicējam sniegta atbilde, norādot, ka 2024.gada 6.jūnijā aģentūra no Apvienotās Karalistes kompetentās iestādes (*Department for Work and Pensions*) saņēma strukturētu elektronisku dokumentu (SED) P5000 - Apdrošināšanas/dzīvesvietas periodi, ar kuru kompetentā iestāde ir apstiprinājusi sekojošus apdrošināšanas periodus:

1) obligāto iemaksu-nodarbinātā periodu no 2015.gada 20.septembra līdz 2016.gada 5.aprīlim 29 nedēļas;

2) obligāto iemaksu-nodarbinātā periodu no 2016.gada 6.aprīļa līdz 2017.gada 5.aprīlim 45 nedēļas;

3) pielīdzināto periodu no 2016.gada 6.aprīļa līdz 2017.gada 5.aprīlim 7 nedēļas;

4) pielīdzināto periodu no 2017.gada 6.aprīļa līdz 2018.gada 5.aprīlim 48 nedēļas;

5) iemaksu-nodarbinātā periodu no 2017.gada 6.aprīļa līdz 2018.gada 5.aprīlim 4 nedēļas;

6) pielīdzināto periodu no 2018.gada 6.aprīļa līdz 2019.gada 5.aprīlim 52 nedēļas;

7) pielīdzināto periodu no 2019.gada 6.aprīļa līdz 2020.gada 5.aprīlim 53 nedēļas;

8) pielīdzināto periodu no 2020.gada 6.aprīļa līdz 2021.gada 5.aprīlim 52 nedēļas.

Papildus vēstulē informēts, ka 2024.gada 5.decembrī no Apvienotās Karalistes kompetentās iestādes aģentūrā saņemts lēmums par atteikumu piešķirt darbspēju zaudējuma pabalstu (*Employment and Support Allowance*) Apvienotajā Karalistē, jo nav izpildījušies nosacījumi par nacionālo likumdošanu un apdrošināšanas iemaksām.

Aģentūra tiesā iesniegtajā papildu paskaidrojumā norādīja, ka pieteicēja apdrošināšanas stāžu veido visi Apvienotās Karalistes apstiprinātie periodi, kas uzskaitīti aģentūras Pensiju metodiskās vadības daļas 2024.gada 13.decembra vēstulē Nr.11-4/41623, kas kopā ir vairāk par trīs gadiem. Aģentūra paskaidro, lai arī pieteicējam apdrošināšanas stāžs Apvienotajā Karalistē ir lielāks par trīs gadiem, pieteicējam nav tiesību uz invaliditātes pensiju tāpēc, ka Latvijā uzkrātais apdrošināšanas stāžs ir mazāks par vienu gadu un tas netiek summēts ar pieteicēja apdrošināšanas stāžu Apvienotajā Karalistē saskaņā ar Regulas Nr.883/2004 57.panta 1.punktā noteikto.

Ievērojot minēto, tiesa norāda, ka konkrētajā lietā nav nozīmes vērtēt pieteicēja apdrošināšanas periodus Apvienotajā Karalistē un tie nevar ietekmēt lietas iznākumu, jo, kā konstatēts iepriekš spriedumā, šajā gadījumā nav piemērojama apdrošināšanas periodu summēšana.

[13] Apkopojot iepriekš norādīto, tiesa atzīst, ka nav konstatējams pamats invaliditātes pensijas piešķiršanai pieteicējam, jo pieteicējam Latvijā uzkrātais apdrošināšanas periods ir mazāks par tiesību normās noteikto vienu gadu un izskatāmajā gadījumā netiek piemērota apdrošināšanas periodu summēšana.

[14] Pieteicējs bija daļēji atbrīvots no valsts nodevas samaksas un veica valsts nodevas samaksu par pieteikumu 3 *euro* apmērā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta ceturto daļu, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas ar tiesas lēmumu bijis atbrīvots, pieteikuma noraidīšanas gadījumā pieteicējam ir pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu. Savukārt minētā panta piektā daļa paredz, ka šā panta ceturtajā daļā paredzētais pieteicēja pienākums pieteikuma noraidīšanas gadījumā samaksāt valsts nodevu nav attiecināms uz tiem pieteicējiem, kuri pieteikumu iesnieguši par administratīvo aktu sociālās drošības jomā.

Tā kā pieteikums iesniegts sociālās drošības jomā, pieteicējam nav uzliekams pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta piekto daļu, 246. – 251.pantu un 289. – 291.pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt /Persona A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /Persona A/ tiktu piešķirta invaliditātes pensija.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.
Tiesnese L.Andersone